

Voorzitter: T. van Zoelen (PvdD)

Namens de raad: C. Nieuwenhout (GroenLinks), J. van Veen (PvdA), A. Poelstra (D66), B. Hekkema (PvdD), M. den Os (Stadspartij 100%), D. Brandenburg (SP), R. Heiner (VVD), D. Swets (S&S), L. Dwarshuis (CU), I. van Jaarsveld (CDA), L. van der Laan (PvHn),

Namens het college: P. Broeksma (wethouder)

Namens de griffie: S. van Erp

Vervolginvestering Warmtenet Noordwest fase 2a en verkenning 2b

00:12:45

Voorzitter: Goedenavond allemaal. Welkom bij deze meningsvormende sessie over het raadsvoorstel Vervolginvestering Warmtenet Noordwest fase 2a en verkenning 2b. Op 7 juli jongstleden zijn jullie bijgepraat over het raadsvoorstel vervolginvestering WarmteStad. Daar hebben jullie ook een beeldvormende sessie gehad. Vandaag is het tijd om het debat te voeren over dit raadsvoorstel. Hierbij dient nog de opmerking te worden gemaakt, en dat is belangrijk, dat er niet geciteerd mag worden uit de geheime bijlage, want daar staat marktgevoelige informatie in. Denk er goed over na geen cijfers te noemen. We doen zoals altijd de sessie in twee termijnen. Aangezien het hier gaat om een raadsvoorstel hebben we 90 minuten de tijd. Dat betekent vier minuten spreektijd per fractie en vijftien minuten voor het college. Om de eerste en tweede termijn goed te laten verlopen, wil ik u vragen om, als u een interruptie geeft in de eerste termijn, alleen een verduidelijkende vraag te stellen. Dus niet gelijk in debat gaan met elkaar, maar kort uw politieke mening geven en vragen aan het college stellen of eventueel wat u wilt delen in de commissie. Dan bewaren we het debat voor de tweede termijn en dan hoop ik dat die op dit late uur erg levendig wordt. Dan zijn we nu bij de eerste termijn. Welke fractie kan ik als eerste het woord geven? De heer Heinen van de VVD, gaat uw gang.

00:14:22

Eelco Heinen, VVD: Bedankt, voorzitter. Ik zal gelijk beginnen met mijn rijtje vragen. Is het ook mogelijk om het gebruik van aardgas eerder af te bouwen? Het voorstel is om 60 miljoen uit eigen vermogen te financieren. Hebben we dit geld wel? Wat is het effect van de stijgende rente op de businesscase van WarmteStad? Welk risico ziet het college hierin? Is het wel duidelijk hoe het waterbedrijf tegenover de extra investeringen staat? Is het college het met de VVD eens, dat het nog ongemakkelijk is dat mensen op dit moment meer voor WarmteStad betalen dan dat ze voor gas hadden betaald? Daarbij de vraag of het college deze mensen ook tegemoet gaat komen, aangezien voor duurzame warmte geen extra kosten zijn gemaakt. Hoe kijkt het college naar marktwerking binnen het warmtenet? Dank u wel.

00:15:06

Voorzitter: Dank u, de heer Van Veen van de PvdA. Gaat uw gang.

00:15:11

Joren van Veen, PvdA: Dank u wel voor het woord. Ik ben niet zo kort en bondig als mijn collega van de VVD, maar even heel kort: ik ben wel echt voorstander van dit voorstel.

Volgens mij is het heel mooi dat op deze manier WarmteStad echt kan uitbreiden en 5000 extra huishoudens van warmte kan gaan voorzien. Ik heb nog twee concrete vragen. Eentje praktisch, eentje wat meer filosofisch. Nu is de interesse gewekt bij de buurman zie ik. Ten eerste: WarmteStad heeft, als je het vergelijkt met de normale cv-ketel, echt relatief hoge aansluitkosten en relatief lage variabele kosten. Dus mensen betalen sowieso een vast bedrag. Dat is enerzijds natuurlijk goed voor grote gezinnen met veel verbruik, maar het is financieel echt nadelig voor mensen die alleen wonen en juist heel zuinig omgaan met energie. Daardoor is WarmteStad er soms niet voor die tweede groep mensen en ik ken dus ook mensen die daarom zeggen: ik wil geen WarmteStad-woning. Maar dat kan dus echt gaan om € 800,- per jaar. Eerder ben ik hierover begonnen. Ik denk dat wij als politiek het gesprek hierover met elkaar moeten voeren.

00:16:06

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Voorzitter?

00:16:06

Voorzitter: Heeft u een korte, verhelderende vraag?

00:16:06

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Ja. Ik hoor de heer Van Veen het hebben over € 800,-. Is dat het verschil? Hoe moet ik dat zien?

00:16:16

Joren van Veen, PvdA: Dank u wel. Nee, die € 800,- kan het vaste bedrag zijn. Ook als je in theorie niks gebruikt en zegt: ik heb er geen geld voor. Ik douche koud, ik doe mijn kachel niet aan, dan nog kan het € 800,- kosten. Ik ben benieuwd hoe de wethouder dit ziet en nog bereid is om de rekenmeesters, de juridische experts, de slimme mensen van WarmteStad aan het werk te zetten, zodat die kunnen berekenen hoe zo'n nieuwe kostenstructuur eruit zou kunnen zien. Wat dit dus doet voor de tarieven van de gebruikers. Ten tweede: een meer filosofisch punt. We hebben het in deze raad vaak gehad over gestold wantrouwen. Over de verhouding die we als overheid hebben tot onze inwoners. Op twee manieren raakt dat de energietransitie. In eerste instantie: omdat WarmteStad een soort van vooruitgeschoven post is van de gemeente Groningen. Dat kan dus het vertrouwen in ons, in de overheid, verbeteren, vergroten als WarmteStad haar werk goed doet. Maar het kan het ook schaden als het verkeerd gaat, als mensen klachten hebben, als mensen niet genoeg warmte hebben. En ten tweede: omdat we ook bij een energietransitie eigenlijk van onze inwoners een sprong in het diepe verlangen. Want nu is een huis goed verwarmd, de cv-ketel doet het. Wij vragen hen ons het vertrouwen te geven, dat ook met WarmteStad nog steeds hun huis mooi verwarmd gaat zijn. Nu zien ze maandelijks een rekening voor hun gas. Wij vragen het vertrouwen van: ook in WarmteStad gaat het niet duurder zijn. Ik vraag mij af hoe de wethouder hiernaar kijkt. Ik overweeg hierop een soort van motie - ik ben nog een beetje op zoek naar de vorm - om een soort basisafspraken tussen WarmteStad en haar inwoners vast te leggen. Afspraken die er misschien al zijn, maar die nu misschien als een soort maatwerk gelden, maar die niet heel duidelijk op de website staan. Daardoor zijn ze niet voor iedereen duidelijk. En dat is bijvoorbeeld dat je zegt dat na aansluiting van WarmteStad, de kosten de eerste drie jaar bij gelijk verbruik niet toenemen. Of dat WarmteStad altijd telefonisch bereikbaar zal zijn, ook voor inwoners met minder digitale

vaardigheden. Of bijvoorbeeld dat inwoners met financiële problemen of die dreigen te komen, altijd gewoon warm water zullen ontvangen. Ik weet dat die dingen er nu al zijn, maar ik zie de toegevoegde waarde van een soort contract of een extra duidelijkheid daarin. Ik ben dus benieuwd hoe de wethouder dat ziet. Dank u wel.

00:18:22

Voorzitter: Dank. De heer Heinen heeft een korte, duidelijke vraag.

00:18:27

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, u geeft aan dat die afspraken er nu al zijn. Volgens mij bedoelt u dat. Maar op dit moment betalen mensen meer voor WarmteStad dan voor gas. Dus dan zijn die afspraken er toch niet?

00:18:37

Voorzitter: De heer Van Veen.

00:18:39

Joren van Veen, PvdA: Dank u wel voorzitter. Misschien is precies de vraag van de VVD, de reden waarom ik denk dat we dit soort afspraken nodig hebben. Ik begreep dat op het moment dat een flat overgaat van wat ze nu hebben naar WarmteStad, dat het altijd goedkoper wordt. Dat er in dat geval maatwerk wordt geboden en gezorgd wordt dat dat gebeurt. Potentieel is dat niet zo. Volgens mij moeten we dat gaan aanpassen.

00:19:02

Voorzitter: Dank. De heer Brandenburg voor de woordvoering. Gaat uw gang.

00:19:08

Daan Brandenburg, SP: Nee. Vragen, want het is de eerste termijn. Ik ga het vrij kort houden. Mijn vraag sluit een beetje aan op het betoog van mijn buurman van de Partij van de Arbeid. We hebben met WarmteStad een enorme kans om die energietransitie te versnellen. Wij vinden het ook als SP ontzettend belangrijk dat dat publiek gedaan wordt. Maar dat brengt inderdaad aan de andere kant ook een dure plicht met zich mee om dit goed te doen. Ook het vertrouwen van publieke instituties staat daarmee op het spel staat. Wellicht wat groot geformuleerd, maar dat hangt daar wel mee samen. Wij horen toch veel, als we in buurten lopen waar WarmteStad is, als we bij huizen komen die zijn overgegaan op WarmteStad of flats, dat mensen niet altijd op de banken staan te springen met: ja, we hebben nu WarmteStad. En dan formuleer ik het een beetje platvloers. Soms is dat omdat een woning gewoon moeilijk warm te stoken is, ook met gas overigens. Soms is dat omdat de werkzaamheden ineens beginnen zonder dat ze ver vooruit zijn gecommuniceerd. Soms is dat omdat een aggregaat drie maanden lang voor de hoek lawaai staat te maken. Mijn vraag is : in hoeverre willen we nu zorgen, als we doorgaan met die WarmteStad-uitbreiding, dat we daarbij ook meteen andere dingen combineren? Bijvoorbeeld met corporaties afspraken maken dat als wij een woning aansluiten op WarmteStad, dat ook die woningen geïsoleerd worden. Dat die flatgebouwen geïsoleerd worden. Kan het college afspraken maken met vve's die bijvoorbeeld worden aangesloten op WarmteStad? Hoe ziet het college de rol van WarmteStad daarin? Hoe gaan we ervoor zorgen dat, wanneer we het verder uitrollen, we niet weer tegen dit soort klachten aanlopen? Dat mensen vinden dat ze te laat geïnformeerd worden? En hoe ziet het college die uitdaging bij de uitrol verder in de stad?

00:21:19

Voorzitter: Dank. Ja, de heer Den Os van Stadspartij 100 procent.

00:21:26

Marcel den Os, Stadspartij 100% voor Groningen: Bedankt, voorzitter. Als eerste wil ik WarmteStad bedanken voor hun altijd heldere uitleg, die ik de afgelopen jaren al een paar keer voorbij heb zien komen. Wij als Stadspartij vinden klimaat en duurzaamheid erg belangrijk. Dat valt ook terug te lezen in ons verkiezingsprogramma. Het oogsten van energie bij bedrijven en instellingen die dat anders zouden laten vervliegen en het omzetten naar bruikbare energie voor onze inwoners, draagt zeker ook bij en past ook goed in de doelstellingen van de energietransitie. Graag zouden wij misschien ook wel zien dat WarmteStad voor nog meer mensen beschikbaar wordt, maar we begrijpen dat dit toekomstmuziek is en gezien de aansluitkosten en technische uitdagingen nog lang niet voor iedereen is weggelegd. Wel willen wij als partij onze zorg uitspreken over het langetermijnperspectief. Daarmee doelen we op het langetermijnonderhoud en het risico dat het kabinet bijvoorbeeld kan besluiten om subsidieregelingen zoals het NGF en het WIS te veranderen of te schrappen. Of dat nog meer steden van dezelfde pot gebruik gaan maken, waardoor er minder geld naar Groningen komt. Kan warmtestad dan nog op eigen benen staan? Want wij kunnen als gemeente dergelijk bedragen waarschijnlijk niet ophoesten aangezien wij ook andere financiële uitdagingen hebben. Daarom wil ik vragen hoe de wethouder hiernaar kijkt. Of hij hier ook een zorg over deelt of misschien zelfs helemaal geen zorg heeft. Gaat de gemeente ook kijken dat als er straten opengeboken worden, dat er dan tegelijkertijd ook andere werkzaamheden kunnen plaatsvinden? Werken met werk maken? En gebeurt dat dan ook in overleg met de bewoners? Want het kan niet zo zijn dat bijvoorbeeld bij het openbreken, er dan direct minder parkeerplaatsen komen in verband met de herwinning van openbare ruimte. Vooral ook - en dat hoorde ik net ook al - dat bewoners soms vinden dat ze te laat geïnformeerd worden. En als laatste, voorzitter, toen WarmteStad begon, was het uitgangspunt dat het voor bewoners die over moesten stappen, goedkoper werd dan de gasprijs. Toen was uiteraard niet voorzien dat de energieprijzen zo zouden stijgen. Daarom vinden wij het des te belangrijker dat de tarieven worden losgekoppeld van de gasprijs, beseffende dat hier ook landelijke regelgeving voor nodig is. Graag zouden wij dit als fractie benoemen en de wethouder vragen hoe ver deze landelijke ontwikkeling momenteel is en of hij daar iets van weet. Dank je wel, voorzitter.

00:23:37

Voorzitter: Dank u. Mevrouw Nieuwenhout van GroenLinks.

00:23:43

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Ja. Van mij ook een korte vraag. De woordvoering komt later. Ik zou graag weten van de wethouder: hoe kunnen we als raad zo snel mogelijk goed geïnformeerd worden over de vervolginvesteringen voor fase 2b? Want dat gaat echt over enorme bedragen. Wat mij betreft is het voor ons als raad belangrijk om daar - niet aan tafel te zitten als je met de banken praat - goed geïnformeerd te blijven over het proces. Hoe pakt de wethouder dat aan?

00:24:18

Voorzitter: U heeft een vraag van mevrouw Poelstra-Bos, of voor uw woordvoering? D66.

00:24:29

Andrea Poelstra-Bos: Voor de woordvoering inderdaad. Dank u wel, voorzitter. Ook een aanvullende vraag. Daarom was ik getriggerd, om in die informatievoorziening over die volgende fase 2b heel duidelijk aan te geven welke bronnen dan al gecontracteerd zijn, zodat we ook zeker weten: hoe verloopt die tijdlijn richting het echt duurzaam worden. Dat we echt van het gas af kunnen. Dat zou ik heel graag gekoppeld zien aan die informatievoorziening.

00:24:55

Voorzitter: We krijgen een tweede termijn. De heer Hekkema heeft een vraag.

00:25:06

Bart Hekkema, Partij voor de Dieren: Voorzitter, bedankt voor het woord. Ik wil mij aansluiten bij de vraag van mevrouw Nieuwenhout en vervolgens bij de vraag van mevrouw Poelstra-Bos van D66. Ik had exact dezelfde vragen. Dan heeft de wethouder dubbele vragen.

00:25:22

Voorzitter: Helder. Ik ga even verder. De heer Dwarshuis van ChristenUnie.

00:25:26

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Dank u, voorzitter. Ik heb wel wat andere vragen, al kan ik me ook wel aansluiten bij die vraag over duurzaamheid. In het voorstel zit eigenlijk een soort voorbeslag op de situatie waarin het waterbedrijf niet meer gaat mee-investeren. Mijn vraag aan het college is: hoe geneigd is het waterbedrijf om mee te investeren, al dan niet? En hoe wordt dan nu aangekeken tegen de veranderende eigendomsverhoudingen? Wat is dan de toekomst van het waterbedrijf en hun expertise in WarmteStad? Ik heb de laatste weken met een aantal woningcorporaties gesproken. Daar merk ik toch dat ze veel tijd en moeite investeren in keukentafelgesprekken met mensen om hen te overtuigen - wat mij betreft ook een goed en mooi verhaal - van WarmteStad. Toch gaan er wat spookverhalen rond. Mijn vraag is: kunnen we daar in een campagne bijvoorbeeld nog iets aan doen? Of een manier verzinnen om dat te bespoedigen? De corporaties gaven ook aan mij terug, onafhankelijk van elkaar, dat ze nog weleens wat gedoe hebben met de welstand over de manier waarop de huizen worden aangesloten of geïsoleerd. Dat de welstand af en toe nog weleens de praktijk hindert. Kan de wethouder ook toezeggen dat daarnaar gekeken wordt? We gaan een tijdelijke centrale inzetten aan de westkant volgens dezelfde principes als die op het Zernike, staat er in het voorstel. Kan de wethouder ook aangeven wat die principes dan zijn? Of waar die centrale eigenlijk kortweg op draait?

00:27:25

Voorzitter: Dank. De heer de Swets van Student & Stad.

00:27:32

Daan Swets, Student & Stad: Ja. Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk één korte vraag aan de wethouder. Wij zien heel graag de realisering van het warmtenet. Dat lijkt ons heel goed voor de stad en onze inwoners. We vragen ons af of de infrastructuur van het warmtenet ook kan worden doorgetrokken naar de Eemshaven, natuurlijk in samenwerking met de provincie, om de daar overvloedige restwarmte te benutten. Ik ben heel erg benieuwd naar het standpunt van het college daarin en hoe haalbaar zij dit acht.

00:27:59

Voorzitter: U heeft een vraag van mevrouw Nieuwenhout.

00:28:03

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Ja, ik ben een beetje verbaasd, want eerder was Student & Stad eigenlijk ook altijd tegen het idee om het door te trekken naar Eemshaven. Dus ik vraag me af: waar komt dit vandaan? Waarom hebben jullie hier zo'n interesse in?

00:28:16

Voorzitter: We hebben ook nog een tweede termijn straks, om daar een hele interactie over te hebben. U mag dat in de tweede termijn beantwoorden.

00:28:24

Daan Swets, Student & Stad: Ik zal er heel kort op ingaan.

00:28:24

Voorzitter: Oké.

00:28:24

Daan Swets, Student & Stad: Het staat in ons verkiezingsprogramma van 2022, dus daar komt het vandaan.

00:28:28

Voorzitter: Hierop gaan jullie straks door in de tweede termijn. De heer Jaarsveld van het CDA. Heeft u nog vragen?

00:28:38

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Dank, voorzitter. Wij vroegen ons af, als we straks een deel van Groningen op het warmtenet hebben aangesloten en eventueel een meerderheidsaandeel hebben in WarmteStad, of zich een situatie kan voordoen waarin het straks een politieke keuze wordt, hoe hoog de rekening wordt van mensen. Of het zo moet zijn, dat het kostendekkend is. Dus alle warmte die eruit gaat, die in huizen binnenkomt, of die uit die rekeningen moet worden betaald. En of het dan - net als bij andere woonlasten - zo kan zijn, dat we bij bepaalde groepen gaan kwijtschelden, waardoor de rekening van anderen hoger wordt dan hun eigenlijke verbruik. Dat klinkt allemaal technisch, maar de wethouder zal het weten. En de vervolgvraag is dan natuurlijk: mocht dat zo zijn of deels zo zou zijn, kan en wil de wethouder dat dan wel of niet tegenhouden?

00:29:33

Voorzitter: Dat waren nu alle vragen. Oh nee, de heer Van der Laan, Partij voor het Noorden. Excuus. Gaat uw gang.

00:29:39

Leendert van der Laan, Partij voor het Noorden: Ja. Dank u wel, voorzitter. Even kort. Wij staan op zich positief tegenover de ontwikkelingen van WarmteStad. Je moet ergens beginnen. Wij doen dat hier. We sluiten wel een beetje aan bij het CDA van: ja, als dan straks iedereen op WarmteStad zit, althans in sommige wijken, misschien haal je het streefcijfer wel voor 100%, dan ben je als WarmteStad mogelijk ook een soort monopolist. We weten allemaal hoe dat gaat met monopolisten, die kunnen in het slechtste geval de nota ongebruikelijk laten toenemen als ze daar aanleiding toe zien. Daar zouden we graag wat in gerustgesteld worden. Dat dat niet zo is. Een ander voorbeeld: we kennen de OZB. De

gemeente mag als enige OZB heffen. Dan zie je wel elk jaar stijgingen met 8, 9, soms 10%, zonder dat daar ooit een einde aan komt.

00:30:40

Voorzitter: U heeft nog een verduidelijkende vraag van de heer Van Veen van het PvdA.

00:30:45

Joren van Veen, PvdA: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil vragen aan de heer Van der Laan of het hem geruststelt dat er een gemeenteraad is die daarover gaat, maar toen begon hij over de OZB.

00:30:55

Leendert van der Laan, Partij voor het Noorden: Dat stelt mijn alleszins behalve gerust, voorzitter.

00:30:58

Voorzitter: Ik geloof dat ik nu iedereen heb gehad. Dan vraag ik nu aan wethouder Broeksma of hij alle vragen wil beantwoorden. Gaat uw gang.

00:31:13

Philip Broeksma, wethouder: Ik zal proberen voorzitter, alle vragen te beantwoorden. Soms gaan ze mijn acute kennis net even iets te boven, maar ik zal het proberen. VVD-vragen. Ik zal gewoon de volgorde wanneer iets is ingediend volgen. Soms kan ik een paar opmerkingen combineren. Aardgas afbouwen. U ziet in het voorstel dat we dat in 2030 proberen te doen met de opening van de Zonthermiepark in Dorkwerd. Dat verwachten we dit najaar, oktober. Dan zou al voor twee derde de afhankelijkheid van aardgas verminderd zijn. Dus nog voor een derde en we proberen dat richting 2030 helemaal af te bouwen. Dat is de eerste vraag. Hebben we het geld? U ziet het raadsvoorstel. Het antwoord is: ja.

00:31:55

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Heinen van de VVD.

00:31:57

Eelco Heinen, VVD: Dank voorzitter. Mijn vraag was of het college ook kans ziet om het eerder af te bouwen dan 2030.

00:32:04

Philip Broeksma, wethouder: Ja, we doen ons best. Dat willen we zeker proberen. Als er ontwikkelingen zijn waardoor dat sneller kan - u weet dat ik dat wil - dan zullen we die kansen zeker niet laten lopen. Misschien zijn er andere restwarmteontwikkelingen die zich aandienen, bijvoorbeeld met de suikerfabriek, waardoor het mogelijk is om dat eerder dan 2030 te doen. Dat willen we. We zullen het niet met biomassa doen. Daar heeft de Hoge Raad een uitspraak over gedaan. Maar als het iets anders kan zijn dan aardgas, bijvoorbeeld de restwarmte of [onverstaanbaar, 00:32:32] weer een andere plek, dan zullen we dat zeker niet laten. Hebben we het geld? We doen een raadsvoorstel. De vraag aan u is: bent u bereid om dat geld met de effecten op het weerstandsvermogen en alles, over te maken? Even goed bedenken: het is geen subsidie. Het is zeven miljoen, dan wel veertien miljoen die we eigenlijk vanuit de gemeente investeren. In de Agio-reserve storten - zoals het dan technisch heet - van een bedrijf, dat weer van ons is. Dus van vestzak naar broekzak. De vestzak is van de gemeente en de broekzak is van een bedrijf dat voor de helft van ons is en voor de

andere helft van het waterbedrijf, waarvan we hopen dat die hetzelfde willen gaan doen. De rol van waterbedrijven, want partijen vragen ernaar. Dat is de afgelopen jaren in goede en in slechte tijden een zeer betrouwbare partner geweest. Wij zijn zelf natuurlijk ook aandeelhouder van het waterbedrijf, zeer nauw. We fietsen er zo naartoe en dat is dan letterlijk bedoeld. Een zeer betrouwbare partner met kennis van zaken als het gaat over een klantenservice, het transporteren van water en de techniek die daarbij hoort. We gaan graag verder met het waterbedrijf, maar het waterbedrijf heeft ook andere zaken. Het drinkwatersysteem van de toekomst is ook een element wat voor het waterbedrijf van groot belang is. Om daar de goede keuzes in te maken. Ze zijn van harte uitgenodigd om die fiftyfifty-verhouding zoals het nu is, voort te zetten. We hopen ook erg dat ze dat doen. Ik denk dat dat ook goede redenen zijn voor het waterbedrijf om die stap, fase 2a, te zetten en daarmee nog verder te gaan. Ook omdat het echt goed past bij waar waterbedrijven voor staan. Ook in hun duurzaamheidsagenda en hun rol in de energietransitie die ze voor zich zien. Maar bij het waterbedrijf - wij zijn er zelf aandeelhouder van, dus we hebben daar ook invloed op het besluit - is het een zelfstandig besluit van het waterbedrijf zelf. De VVD vraagt ook naar marktwerking. Dat sluit misschien aan bij de opmerking van de Partij voor het Noorden, over een monopoliesituatie. Ook de SP maakt daar opmerkingen over. Het klopt, het is een publiek bedrijf. Zowel de gemeente als het waterbedrijf zijn volledig in publieke handen. Wij voeren niet alleen de regie over het warmtebedrijf WarmteStad maar wij zijn eigenaar, samen met het waterbedrijf, van dit bedrijf. Dat heeft allerlei voordelen. Dat heeft voordelen als het gaat over die democratische controles. Als de heer Van der Laan iets zegt over de OZB, past het mij niet om daar iets over te zeggen. Het is u als raad die die OZB vaststelt. Dus het is u als raad, die uiteindelijk grip heeft over wat hier gebeurt. Onze inwoners zijn geen klanten van ons. Het zijn onze inwoners voor wie - als het gaat over iets essentieels als energie en warmte - wij een systeem moeten creëren waardoor wij onze inwoners van warm water uit de douche en een warm huis kunnen voorzien voor een faire prijs. Marktwerking betekent ook dat de commerciële partijen, zoals de Vattenfalls, Eneco, Ennatuurlijk, enzovoort, die een aantal warmtebedrijven in Nederland hebben of warmtenetten exploiteren. Voor onze inwoners zou dat betekenen dat je 30, 40 jaar vastzit aan hetzelfde bedrijf. Inderdaad, de opmerking die de heer Van der Laan maakt over monopolie, geldt daar dus. Anders dan voor elektriciteit of gas, kun je niet switchen van leverancier. Je zit vast aan die partij die jou dat levert. Dus die marktwerking - zoals de VVD vraagt hoe we daarnaar kijken, dat is een open vraag - is hier, omdat je dus 30, 40 jaar vastzit aan een commercieel bedrijf die in principe hun aandeelhouders winstmaximalisatie toe wil zeggen of de stijging van de aandelenwaarde zoveel mogelijk wil laten stijgen, is voor onze inwoners geen goede optie. Er is een interruptie.

00:36:47

Voorzitter: Ja, de heer Heinen heeft een vraag.

00:36:51

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, de ACM heeft hier ook onderzoek naar gedaan bij warmtenetten. Die schrijven eigenlijk drie verschillende modellen voor: een verticaal geïntegreerd warmtebedrijf met eigendom van de warmte. Dat is volgens mij wat wij doen. Dat is een gesplitst model met aparte warmtenetbedrijven en één leverancier. Dat is waar u het over heeft. Ze hebben nog een derde model en dat is een gesplitst model met een

onafhankelijk warmtebedrijf en meerdere leveranciers. Zij beschrijven ook dat nog niemand dat heeft, dus wat u schets gaat eigenlijk over een beperkte vorm van marktwerking. Terwijl je ook juist nog meer marktwerking zou kunnen hebben, waarbij je wel kunt kiezen uit verschillende leveranciers. Dat is het punt dat wij maakten: hoe staat u daar tegenover?

00:37:34

Voorzitter: De wethouder.

00:37:37

Philip Broeksma, wethouder: Niet geheel onmogelijk, als die keuze inderdaad vrij zou zijn. Als het gaat over de leverancier. Of dat commerciële partijen moeten zijn die winstmaximalisatie nastreven, of dat in het belang is van onze inwoners, of daar bijvoorbeeld de prijzen door gaan dalen. Ik verwacht het tegendeel. Dat de prijzen daar eerder van gaan stijgen. De markt kan veel dingen doen, maar voor een aantal dingen is de markt ongeschikt. Dit zou er wel eens een kunnen zijn. Dat kun je ook niet verwachten van de markt. De markt kan een aantal dingen goed. Die kunnen goede tv's produceren en laptops, die worden steeds beter en sneller. Maar sommige dingen kan de markt niet. Ik ben huiverig voor, zeg maar marktwerking op zoiets essentieels als de warmte van je huis en het hete water uit de douche.

00:38:22

Voorzitter: Een vraag van de heer Van der Laan.

00:38:24

Leendert van der Laan, Partij voor het Noorden: Ja. Dank, voorzitter. Ik ben toch nog niet helemaal gerust. Bij OZB heb je nog een zogenaamde cap. Dat houdt in - dat hebben we vanmorgen allemaal kunnen leren - dat er een soort maximum is van alle Nederlandse gemeenten, dat dat niet boven een bepaald niveau mag stijgen. We hebben ook geleerd dat de belastingcapaciteit in de gemeente Groningen ook al bijna aan zijn max zit. Er is nog maar heel weinig ruimte om nog extra belasting te gaan verhogen. Natuurlijk gaan wij daar als raad over, maar daar zal niet iedereen gerust op zijn. Dus welke goede gebruiken, welke maatstaven zullen gelden voor het warmtenet om te voorkomen - stel, Groningen komt in ernstige financiële problemen - dat zo'n rekening toch ongebreideld verhoogd wordt. Daar zijn toch wel sturingsmechanismen op.

00:39:23

Voorzitter: De wethouder.

00:39:25

Philip Broeksma, wethouder: Misschien goed om daar nog even op in te gaan. We hebben de ACM, Autoriteit Consument & Markt, die maximumtarieven vaststelt voor zowel het vaste als het variabele deel. Dat wordt landelijk vastgesteld. Het voorbeeld met de OZB. Echt, u stelt het als raad zelf vast. Als u zegt: de OZB gaat door de helft. U als raad, een meerderheid van de raad, gaat erover, maar het heeft natuurlijk wel consequenties voor de rest van de begroting. Echt, u gaat erover en bij Vattenfall, Eneco en Ennatuurlijk heeft u er helemaal niets over te zeggen, behalve dat het ACM een maximum vaststelt. Die systematiek gaat veranderen naar kostbaarheidsgerelateerde kostprijs als basis, maar de ACM stelt

maximumtarieven vast. Dat is nu ook zo. De vrije hand is er niet. Juist omdat het monopolie is.

00:40:10

Voorzitter: Partij van de Arbeid. Ik zag nog een vraag van de heer Jaarsveld. Gaat uw gang.

00:40:15

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Dank u wel. Deze discussie liep in de chronologie een beetje uit op mijn vragen die helemaal aan het einde kwamen. Wat de wethouder zegt geeft mij ook alvast een heel duidelijk antwoord, namelijk: u gaat er als raad over in de parallel die werd getrokken. Niet door u, maar met de OZB. Klopt het dat het straks zo kan zijn dat in een coalitieakkoord of bij een begroting wij hier de prijzen vaststellen van de energie die Groningers krijgen? Is dat wat er gaat gebeuren?

00:40:46

Voorzitter: De wethouder.

00:40:48

Philip Broeksma, wethouder: Zowel qua hoogte als qua laagte. Ongebreideld hoog, ongebreideld laag vaststellen. Beide kan niet. Ongebreideld hoog. Net gezegd, de ACM stelt daar maximumtarieven vanuit het ministerie. In december gebeurt dat elke keer en op dat moment kan dan WarmteStad ook zelf pas - dat is eigenlijk heel laat - in december pas voor wat er op 1 januari aan tarieven is. Dat is raar, maar goed, zo is dat geregeld. Als het gaat over de laagte van de prijs, kunnen we ze onbeperkt lager vaststellen. We hebben 6% rendement afgesproken. Dat is al een heel laag rendement. 5,9% is het nu. Dat is de businesscase waar het op draait. Volgend jaar schrijven ze zwarte cijfers. Dat break even point benaderen we dan. Die businesscase moet het wel doen, dus er moet een beetje vet op de botten zijn. 6% is niet veel. De Vattenfalls doen het daar niet voor, maar vanuit het kostprijnsprincipe moet je dat wel zo doen. Dus je kunt niet onbeperkt laag, je kunt ook niet onbeperkt hoog, dat verbiedt de wet. Onbeperkt laag verbiedt de businesscase.

00:41:48

Voorzitter: Helder. Gaat u verder met de beantwoording. Er is nog een korte vraag.

00:41:52

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Ja. Dank voor de absolute helderheid die u geeft in uw antwoorden. Dan nog één punt: ongebreideld laag qua businesscase kan dan natuurlijk niet overall. Begrijp ik goed dat je wel de vrijheid hebt om dan ook het instrument van kwijtschelding in te zetten, als je maar grosso modo aan het einde van de rit wat vet op de botten houdt door de mensen die als het ware wel betalen?

00:42:14

Voorzitter: De wethouder.

00:42:15

Philip Broeksma, wethouder: Kwijtschelding is een onderdeel van het armoedebeleid. Daar gaan we als gemeenteraad over. Als de gasrekening of de energierekening te hoog is, dan kun je daar iets als raad aan doen. WarmteStad. Wij dragen WarmteStad op om op een sociale manier met betalingsachterstanden om te gaan. Dat gebeurt ook ja. Ook daarvan kunnen wij zeggen, omdat wij als gemeenteraad hier aan zet zijn, dat we daar kunnen

verwachten en eisen van WarmteStad dat zij daar op een sociale manier mee omgaan. Dus niet afsluiten van warmte. Dat gebeurt ook inderdaad niet.

00:42:49

Voorzitter: Gaat u verder.

00:42:50

Philip Broeksma, wethouder: Ja, dat was de VVD nog maar. De Partij van de Arbeid, het CDA eigenlijk ook al. U heeft het eigenlijk over de kostenstructuur voor de inwoners. De verhouding tussen vaste en variabele lasten op het moment dat de vaste lasten hoog zijn en de variabele lasten dan evenredig naar beneden gaan. Dat betekent dat je met die hoge vaste lasten zit. Als je dan veel bespaart, dat dat relatief weinig oplevert. Een aantal jaren geleden, in 2021, heeft WarmteStad het vaste tarief ook naar beneden gedaan, zodat het variabele tarief dan iets omhooggaat, zodat besparing op energie ook echt geld oplevert. Juist de kleinere woningen profiteren daar dan meer van. Die gebruiken gemiddeld minder warmte dan de grotere huizen. Als u vraagt: kan die kostenstructuren veranderen? Zo heb ik uw bijdrage even voor mezelf op dit punt samengevat. Wij kunnen daar wel een schemaatje geven over wat dat betekent, hoge variabele lasten en lage variabele lasten. Het betekent ook, op het moment dat je zegt: relatief hoge variabele lasten betekent dus dat je meer controle hebt over een lage rekening door de temperatuur wat lager, wat korter te douchen en alle mogelijkheden die je hebt. Dat is niet voor iedereen gegeven. Dat betekent ook dat voor sommige mensen alsnog de totaalrekening hoger kan uitpakken zonder dat ze grip hebben op bijvoorbeeld een geïsoleerd huis of een voldoende warm huis, omdat het onvoldoende geïsoleerd zou zijn. We kunnen hier een notitie geven, een schemaatje, een spreadsheetje. Een notitie over welke combinaties bijvoorbeeld reëel zouden zijn.

00:44:38

Voorzitter: Ik zie twee vragen. Voor de voortgang denk ik misschien aan het eind. Ik zie de heer Swets van Student & Stad en de SP daarna.

00:44:48

Daan Swets, Student & Stad: Ja. Dank u wel, voorzitter. Een hele korte, verhelderende vraag. Meneer Van Veen van de PvdA had het over hogere kosten door die hoge vaste kosten. Wethouder Broeksma had het over minder besparen. Ik heb de vraag van de PvdA ook in eerdere sessies langs horen komen. Kan het zo zijn dat inwoners uiteindelijk duurder uit zijn door die hoge vaste kosten? Of gaan zij per definitie minder betalen, maar gaan zij door die wat hogere vaste kosten misschien iets minder besparen?

00:45:18

Voorzitter: Tegelijk. De heer Brandenburg aanvullend.

00:45:22

Daan Brandenburg, SP: Ja. De vraag of in dat spreadsheetje ook alleen vaste kosten meegenomen kunnen worden. Dat zou de SP interessant vinden.

00:45:30

Voorzitter: De wethouder.

00:45:31

Philip Broeksma, wethouder: Dat kan. Dat is de benodigde inkomsten delen door het aantal

klanten. Dan heb je een vast tarief. Dat is een eenvoudige berekening. Een gemiddelde spreadsheet moet dat aankunnen. De vraag van de heer Swets. Ik begrijp het niet helemaal. Ik leg uit, wat volgens mij belangrijk is. Een combinatie van een vast tarief dan wel een variabel tarief. Een variabel tarief zou nul kunnen zijn. Dat is zo ingevuld. Dat vaste tarief kun je dus niet veranderen. Op het variabel tarief heb je dus wel grip. Je kunt meer of minder verwarmen. De kachel kan hoger en de kachel kan lager. Dus hoe hoger het tarief is per gigajoule, dat is dan de eenheid, bespaar je met een lagere stand van de kachel meer gigajoules, dus relatief meer geld op het moment dat een gigajoule duurer is omdat je dan meer bespaart en andersom. Dat is dus het effect.

00:46:26

Voorzitter: Gaat u verder met de beantwoording van de vragen.

00:46:29

Philip Broeksma, wethouder: De rol van de overheid, het wantrouwen richting de overheid. Uiteindelijk zijn wij allemaal onderdeel van die overheid als het gaat over de gemeenteraad en het college en de manier waarop wij dit publiek gaan doen. Hiermee bezig zijn. Dus dat kan juist met WarmteStad ook een manier zijn om het wantrouwen in de overheid om te buigen. We zien dat op een aantal plekken. Op plekken zoals De Larix of Selwerd-Zuid, maar ook bij de Berkenflat waar we netjes vragen: wilt u overgaan naar WarmteStad? Dan zijn er echt wel duidelijke meerderheden, 60 of 70%, soms wel meer, die zeggen: ja, wij willen WarmteStad. Wij geloven daarin. Wij zien ook dat in wijken waar het al een tijd draait, bijvoorbeeld Paddepoel, dat er warm water uit de douche komt, dat een huis goed verwarmd wordt voor een acceptabel bedrag. En het warmtenet van WarmteStad is één van de goedkoopste van Nederland. Dus het werkt. De vraag die we soms krijgen: moeten we nu ook nieuwe pannen kopen? Omdat je dan elektrisch moet gaan koken. Omdat je niet meer op gas gaat koken. Het antwoord is dan: ja. Maar dat zeg ik weleens vaker: die liggen gewoon bij de HEMA in het schap. Dat is geen big deal. Maar het werkt dus ook in Selwerd-Zuid. Mensen zijn niet verplicht om mee te gaan naar WarmteStad. Een duidelijke meerderheid zegt: doe maar. Wij geloven in WarmteStad en dat is niet per se alleen maar geld gedreven. Het is ook een soort gevoel van: the one planet, die we hebben, iets met rentmeesterschap, iets met de toekomst van kinderen en kleinkinderen, dat de energietransitie echt plaats moet vinden. Ik loop ook niet weg voor het verleden, waar krachten geweest zijn over WarmteStad, dat je wel op WarmteStad gaat, maar als je woning zelf niet goed geïsoleerd is of dat er schimmel is, dat je dan wel een prachtig modern systeem hebt om je huis warm te krijgen, maar dat het niet warm is. Wij overleggen regelmatig met de woningcorporaties. Ik krijg net een signaal door dat aanstaande maandag WarmteStad voor de zoveelste keer met woningcorporaties aan tafel gaat zitten en deze thema's ook gaat benoemen. Er is ook een thema over communicatie. Communicatie naar de huurders. Ook mensen in de straten die opeens zien dat straten worden opengebroken. WarmteStad probeert dat zo goed mogelijk te doen. Er zijn natuurlijk mensen speciaal in dienst om de communicatie met de omgeving op een goede manier te regelen. Waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Dat gebeurt. Daar hebben wij het als gemeente ook over met WarmteStad. Dat probeert WarmteStad elke keer een stapje beter te doen. De Stadspartij vraagt: hoe zit het met de subsidies? Veranderen de subsidies? Elk investeringsbesluit dat wij nemen, is gebaseerd op verleende subsidies. Dus die worden

verleend en dat betekent dat we daar rekening mee kunnen houden. Dus ook subsidies op regelingen. U ziet dat met het Nationaal Groeifonds. Enkele tientallen miljoenen euro's die helpen ons in de businesscase. Die subsidies zijn verleend. Op het moment dat ze verleend zijn, dus dat er zekerheid over is, betekent dat de volgende stap in de investering zal worden gemaakt. Dus er wordt geen voorschot genomen op subsidies van de toekomst. Dus alleen subsidies die verstrekt zijn, waar zekerheid over is, zijn een onderdeel van de businesscase. Werk met werk maken. Nou, Selwerd-Zuid is daar een voorbeeld van, waar inderdaad ook de straten aangepakt worden. Iets anders met parkeren. U kent onze ontwerpleidraad Openbare Ruimte. Dus op het moment dat de straat opengaat, riolering of WarmteStad of weer wat anders, voordat we hem weer dichtgooien, hebben we met de buurt gesproken om te kijken hoe de buurt dat wil. Meer groen, meer of minder parkeren, speeltuintjes of juist niet. Daar hebben we het over. Over de kostprijs heb ik net al iets gezegd. U vraagt naar de landelijke ontwikkeling in de kostprijsmethode. Omdat wij een laag rendement hebben, zou dat weleens gunstig kunnen zijn voor wat wij aan het doen zijn. Wij vragen nu fase 2a. Fase 2 hebben we eigenlijk opgeknipt in deze fase 2a. Daar willen we zo snel mogelijk mee verder. En dan fase 2b. Dat is niet volgend jaar. Dat duurt nog een tijd voordat fase 2b aan de orde is. Wij gaan u daar zo goed mogelijk over informeren en niet op het eind met een slikken of stikken stuk, maar in de loop daarnaartoe van de keuzes die we daar maken. Ook bijvoorbeeld over de warmtecentrale die we in west willen gaan bouwen. Daar zijn ook allerlei keuzes te maken. U als raad vraagt daarnaar: waar draait die centrale op? Dat kunnen allerlei keuzes zijn. In dat proces zullen we u meenemen. Maar dat duurt nog zeker twee of drie jaar. De ChristenUnie vraagt: wil het waterbedrijf wel of niet? Daar heb ik net iets over gezegd. De veranderende eigendomsverhoudingen. Dat betekent dus op het moment dat wij de tweede zeven miljoen ook moeten fourneren, de Agio moeten storten, wij daar aandelen voor terugkrijgen. Dat betekent dat die fiftyfifty-verhouding - die ik wel heel prettig vind, ook omdat je daarmee gelijkwaardige partners bent in een project dat eigenlijk zijn gelijke niet kent - wel gaat veranderen, die eigendomsverhoudingen. Wij zouden dan meer eigenaar worden van WarmteStad dan het waterbedrijf. Dat wil niet automatisch zeggen dat de zeggenschap ook verandert, want het vakmanschap, het partnerschap van het waterbedrijf is ons erg dierbaar. In goede en slechte tijden hebben we elkaar vastgehouden. Dat leidt tot een warmtenet, vrijwel het goedkoopste van Nederland, dat ook een succes is. Student & Stad vraagt nog als laatste voorzitter, - maar ik heb misschien niet alle vragen even snel meegekregen - de restwarmte van de Eemshaven is een interessant project waar het laatste woord nog niet over gezegd is, maar dat zou interessant kunnen zijn. Dat zou één van de bronnen kunnen zijn, maar we updaten onze bronnenstrategie regelmatig. Het zal één van de grote bronnen kunnen zijn om het warmtenet te voeden, maar we hebben ook een suikerfabriek. We hebben ook andere mogelijkheden, Zonthermiepark, enzovoort. Dus we moeten ook niet van één bron of één type bron afhankelijk zijn. Tot zover, voorzitter.

00:52:54

Voorzitter: Dank. Zijn er genoeg vragen beantwoord om een discussie te voeren in de tweede termijn? Dat denk ik wel. Dan gaan we over naar de tweede termijn. Ik noem op hoeveel spreektijd er nog. De SP heeft nog anderhalve minuut, Partij voor de Dieren drieënhalve, ChristenUnie twee minuten, Partij van de Arbeid één minuut, GroenLinks, drie

dertig, D66 ook drieënhalve, VVD drie minuut vijftien, CDA drie minuut twintig, Partij voor het Noorden drie minuten, Student & Stad drie dertig en 100 procent of Stadspartij één vijftig. Met wie kan ik beginnen? Wie gaat de meeste discussie opleveren? Wie wil starten? Ja, de heer Van Veen van de PvdA. Gaat uw gang.

00:53:53

Joren van Veen, PvdA: Dank u wel. Ik weet niet of het veel discussie gaat opleveren, maar resumerend op die twee vragen. Fijn van die toezegging van de wethouder of in ieder geval dat wij die notitie gaan ontvangen. Dat helpt. Jammer dat dan de SP ook een optie onderzocht wil waar wij niet zo enthousiast van worden, maar dat is zijn goed recht natuurlijk. Hoe meer informatie, hoe beter. Over dat tweede punt, dat vertrouwen, Fijn dat de wethouder dat ook ziet. Het was voor mij geen poging om te klagen over WarmteStad. Het was juist - wat eigenlijk ook de collega Dwarshuis zei aan de overkant - er zijn ook spookverhalen. Die moeten we tegengaan. Daarvan ben ik op zoek naar oplossingen. Daar gaan we dus nog over nadenken.

00:54:32

Voorzitter: U krijgt daarop een vraag van de heer Brandenburg.

00:54:34

Daan Brandenburg, SP: Voorzitter, stel nou dat uit die analyse komt dat als je met alleen vastrecht werkt, dat dat vaker goedkoper is. Dat mensen uit angst om op kosten gejaagd te worden, hun verwarming op dertien graden zetten, hun kinderen in een kamer laten slapen die te koud wordt, waar schimmel op de muren komt. Zou de PvdA dat dan niet wenselijk vinden boven de toch een beetje liberale gedachte, dat je zelf maar moet sturen om je energieverbruik laag te houden?

00:55:06

Voorzitter: De heer Van Veen.

00:55:06

Joren van Veen, PvdA: Dank u wel, voorzitter. Nee, volgens mij hebben wij hetzelfde doel. Namelijk: dat mensen niet de angst voelen om de kachel aan te zetten. Dat mensen niet in armoede hoeven te leven. Tegelijkertijd denk ik ook dat we een doel hebben om te zorgen dat we niet te veel CO2 uitstoten. Ik denk dus dat het helaas wel goed is dat die prikkel, al is die maar financieel, daar wel moet zijn.

00:55:29

Voorzitter: Nog een korte vraag, want de heer Van Veen is bijna door zijn tijd heen.

00:55:32

Daan Brandenburg, SP: Stel dat je WarmteStad volledig op duurzame bronnen draait. Dat dat hele gebeuren van CO2 beperken een stuk minder speelt. Dan is het toch een fantastisch instrument om te zeggen: u hoeft zich geen zorgen te maken. U kunt voor dit bedrag gewoon die duurzame warmte altijd aanzetten.

00:55:54

Voorzitter: De heer Van Veen.

00:55:54

Joren van Veen, PvdA: Ja. Stel, we zijn in het theoretische scenario dat het helemaal circulair is. We hebben zoveel energie over, dat het inderdaad geen probleem is. Dan heb je mij daar helemaal voor. Ik zou nog kunnen voorstellen dat je een vast tarief hebt voor een bepaald verbruik tot een bepaalde hoogte. Ik denk dat we nooit in de situatie zullen komen dat we zoveel energie hebben, dat we het dus maar gratis op die manier weg moeten geven. Dan ga ik afronden door nog heel te kort zeggen, dat ik wel echt als PvdA'er blij en trots ben met hoe we deze warmtetransitie gaan doen. Hoe WarmteStad bezig is: doelmatig en efficiënt en echt in die wijken die het nodig hebben. Dus wij gaan echt hard voor dit voorstel stemmen en we kijken vol interesse naar fase 2b. Dank u wel.

00:56:35

Voorzitter: Dank u. De heer Van der Laan, Partij voor het Noorden.

00:56:40

Leendert van der Laan, Partij voor het Noorden: Ja, voorzitter. Dank ook voor het beantwoorden van de vragen van de wethouder. Wij zouden in die volgende fase, waarbij gemeente en waterschap verder ontwikkelen, verder investeren, verder samenwerken, toch ook wat huiswerk willen meegeven om ons wat gerust te stellen. Even los van ACM, die bepaalde middelen heeft. Dat je het wel betaalbaar houdt en je daadwerkelijk vanuit je eigen statuten, niet als een monopolist in negatieve zin in de toekomst - en misschien is dat al over tien of twintig jaar - gaat gedragen. Want we werden toch wel getriggerd dat er toch wat onzekerheden in zitten. Volgens mij kun je dit soort dingen prima regelen in statuten en convenanten die je met elkaar sluit. Daar hoeft de ACM zich dan ook niet mee te gaan bemoeien. Tot zover, voorzitter. Dank.

00:57:48

Voorzitter: Dan gaan we nu naar de heer Heinen van de VVD. Gaat uw gang.

00:57:51

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. De VVD is altijd erg kritisch tegenover WarmteStad. Wij zien de grote toegevoegde waarde van het hergebruik van warmte. Daar staan we ook achter, maar we vinden dat we als overheid niet te grote risico's moeten nemen. Tot nu toe moet er alleen nog maar geld bij en dat is enigszins logisch bij een investering. Maar we hebben twijfels of het op termijn geld oplevert. Toch pakken we gelijk al door. We gaan namelijk flink investeren. De gemeente zit gezamenlijk met het warmtebedrijf in WarmteStad. Wij weten nog niet of het warmtebedrijf akkoord gaat met de voorgestelde investeringen, maar we wachten niet eerst af. We gaan niet eerst in gesprek, maar we pakken gelijk door. Dat vinden wij onverstandig.

00:58:30

Voorzitter: U heeft een vraag van Mevrouw Nieuwenhout.

00:58:34

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Ja. We hebben regelmatig discussies over hoe verstandig het is om allerlei linkse hobby's te financieren. In dit geval met het warmtenet gaat het om concrete investeringen in bepaalde infrastructuur die een waarde heeft en waarvan je ook vrij duidelijk weet wat dat in de komende jaren weer gaat opleveren. Dus daardoor is het

een heel ander soort investering dan veel andere investeringen die onze gemeente doet. Die economische waarde, die kan je gewoon duidelijker becijferen over de langere termijn.

00:59:08

Voorzitter: Bent u het daarmee eens?

00:59:10

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Bent u het daarmee eens? Dank u wel.

00:59:12

Eelco Heinen, VVD: Ik was al even aan het wachten op een vraag, maar de voorzitter hielp mij. Nee, ik snap wat u zegt, maar we wachten niet af wat het waterbedrijf gaat doen. We moeten geld lenen bij de bank. We hebben een stijgende rente. Het is volgens mij nog maar de vraag of het dan daadwerkelijk echt geld gaat opleveren. Als het waterbedrijf niet meedoet, moeten we misschien nog veel meer geld lenen, wat ook weer geld kost. Daarom vinden wij wel dat je eerst in gesprek moet gaan met het waterbedrijf. Dat je weet waar je aan toe bent. Dat je weet wat het gaat kosten voordat wij nu geld gaan geven.

00:59:48

Voorzitter: Gaat u verder. Mevrouw Nieuwenhout, heeft u nog een vervolgvraag?

00:59:54

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Ja. Is de heer Heinen het niet met onze fractie eens dat, onafhankelijk of het waterbedrijf of de gemeente investeert, tegenover die investering ook wat staat? Dus het kost wat, maar het levert ook wat op. Wat het oplevert is gewoon duidelijk in de businesscase - waar we het verder niet over mogen hebben - dat het wel op termijn gewoon positief wordt. Dus ja, er is een risico, maar het risico is duidelijk afgedekt.

01:00:22

Voorzitter: De heer Heinen.

01:00:24

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Het is heel moeilijk omdat we het er niet over kunnen hebben. Ja, er is altijd een grote risico. Het is zo dat er wat tegenover staat. Ik begon ook met, dat wij niet vinden dat we het helemaal niet zouden moeten doen. Dat we echt de toegevoegde waarde wel zien. Maar we vinden het op dit moment wel een groot risico. Kan ik mijn verhaal vervolgen, voorzitter?

01:00:47

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de heer Van Veen van de Partij van de Arbeid.

01:00:50

Joren van Veen, PvdA: Ja, dank u wel. Ik heb daar dus een oplossing voor, maar we mogen er nu niet over mogen praten. Laten we afspreken dat we het er in de campagne van de volgende gemeenteraadsverkiezingen nog een keer over hebben. Dan kunnen we terugkijken en kunnen we zien wat WarmteStad gedaan heeft. Als er dan inderdaad winst is gemaakt, dan kunt u ook vast als VVD'er zeggen: topinvestering. Hadden we dit maar meer gedaan.

01:01:11

Voorzitter: De heer Heinen.

01:01:11

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, natuurlijk kunnen we het daarna dan over hebben. Dan ga ik gelijk verder met mijn verhaal. Ik hoop dat we het er dan ook over kunnen hebben dat er wel marktwerking in dit systeem zit. Want wat je nu ziet, is dat de consument uiteindelijk dus meer betaalt voor WarmteStad dan dat ze voor gas hadden betaald. Dan ga ik ook gelijk verder met mijn verhaal.

01:01:34

Voorzitter: Ja, heel graag. Niks houdt u tegen.

01:01:37

Eelco Heinen, VVD: Want de klant, de consument, komt op de laatste plaats te staan want uiteindelijk kun je niet kiezen tussen verschillende partijen. Er is geen leveringsbedrijf dat de producent dwingt zich aan bijvoorbeeld leveringseisen te houden. Allemaal problemen die zich met marktwerking minder hadden voorgedaan. Het tegenargument is, dat wij als politiek de controlerende functie hebben, maar wij kunnen veel minder snel reageren dan dat de markt dat kan. Daarnaast kunnen bedrijven elkaar aanspreken op het niet leveren van kwaliteit, iets wat wij niet vanzelfsprekend kunnen. Hierdoor is een extra toezichhoudende rol nodig. Iets wat bureaucratisch is en extra kosten met zich meebrengt.

01:02:11

Voorzitter: Daar heeft u twee interrupties op. Eerst de heer Brandenburg en dan de heer Swets.

01:02:17

Daan Brandenburg, SP: Ja, voorzitter. Dan woon je straks in een gemeente waar je met je stem op een democratisch orgaan invloed hebt op de tarieven van je warmte. Dat krijg je bij een bedrijf nooit. Dan kun je misschien één keer in de twee jaar, een beetje afhankelijk van je contract, overstappen en dan moet je nog maar de mazzel hebben, dat er niet 40% winst op jou gemaakt wordt. Dat heeft de VVD dus liever. Ga maar lekker de markt op met die warmte. Laat bedrijven het maar doen. Laat aandeelhouders daar maar winst op maken, over de rug van onze inwoners, in plaats van het bij een democratisch gecontroleerde overheid neer te leggen die invloed heeft op de tarieven. Ik begrijp er werkelijk niks meer van.

01:03:00

Voorzitter: De heer Heinen.

01:03:01

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, wat ik net al zei: wij kunnen veel minder snel reageren dan de markt. Op het moment dat je verschillende aanbieders hebt, dan kunnen die met elkaar concurreren. Net als bijvoorbeeld elektra waarin je na een jaar kiest voor een andere afnemer. En wij, als overheid, zullen waarschijnlijk voor veel hogere kosten komen te staan, omdat de markt veel effectiever werkt. Dat er verschillende marktpartijen zijn die elkaar ook aanspreken op verantwoordelijkheden. Dat is bij een gemeente echt anders dan dat dat bij een marktpartij is.

01:03:33

Voorzitter: Ik zag ook, volgens mij was het niet de heer Swets, maar de heer Dwarshuis. U had nog een vraag?

01:03:37

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Ja, ik had nog een vraag. Want hoeveel ruimte ziet de heer Heinen in een marktsituatie waarin ik vorig jaar een nieuw contact afsloot en alle aannemers knetterduur zijn en twee jaar daarvoor waren alle aannemers goedkoper? Dat is ook een keuze van niks. Ja, ik kan groen kiezen, ik kan Eneco kiezen of Vattenfall maar ze zijn allemaal even duur. Dat brengt voor de consument toch helemaal geen keuze?

01:04:03

Voorzitter: De heer Heinen.

01:04:03

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, in een ideale situatie concurreren bedrijven met elkaar, waardoor die prijzen laag blijven. Er is natuurlijk heel veel geopolitiek gebeurd, waardoor de prijs van bijvoorbeeld gas veel hoger lag de afgelopen tijd. In dat geval zouden wij daar als overheid ook mee te maken krijgen. Volgens mij zit je daar op hetzelfde niveau. Alleen wil je juist dat die bedrijven met elkaar concurreren, zodat je kunt kiezen welk bedrijf op dat moment het goedkoopst is. Dat je dan bijvoorbeeld een jaarcontract afsluit, dat je na een jaar weer wisselt van leverancier zodat je weer een goedkoper contract hebt.

01:04:37

Voorzitter: U bent al bijna door of helemaal door uw tijd heen. U heeft nog wel twee interrupties. U wilt misschien nog een laatste statement maken? Kan er een hele korte interruptie komen van de heer Van Veen?

01:04:48

Joren van Veen, PvdA: Dan stel ik geen vraag. Dank u wel trouwens voor het woord. Daar tegenover stel ik dat ik laatst voor mijn telefoon internet aanbieding, anderhalf uur lang aan de lijn heb moeten hangen en dat ik laatst bij de gemeente Groningen wat moest hebben en dat ik toen binnen vijf minuten iemand sprak. Dus ik wilde dat even tegenover de lofrede van de heer Heinen zetten, die zei dat de markt het altijd veel beter doet dan de overheid. Dank u wel.

01:05:08

Voorzitter: Oké, dan mag de heer Heinen nu kort afronden.

01:05:11

Eelco Heinen, VVD: Voorzitter, daar wil ik kort op reageren. Ik heb laatst een mail gestuurd naar de gemeente, niet omdat ik raadslid ben, maar via de normale kanalen, ongeveer een maand geleden. Ik heb nog steeds geen antwoord. Dus ja, dat kan altijd. Dan sluit ik af. Zoals ik al eerder zei, ACM heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar drie soorten warmtenetten. Zoals ik aangaf, wij zijn voorstander van het warmtenet met marktwerking. Wij zullen daar een motie voor indienen. En ik citeer de ACM: "Door dit model kunnen leveranciers met elkaar concurreren om de gunst van de consument. Dat komt de betaalbaarheid en de kwaliteit van de dienstverlening ten goede". En dat is wat de VVD wil. Dank u wel.

01:05:52

Voorzitter: Dank. Ik hoor de aankondiging van een motie en ik zie de heer Brandenburg voor de woordvoering.

01:05:57

Daan Brandenburg, SP: Ja, voorzitter. Ik was eigenlijk niet meer van plan nog iets te zeggen in de tweede termijn, maar er ontstaat nu een discussietje, dus daar doe ik dan maar aan mee. De markt kan efficiënter opereren, voorzitter. Werkelijk waar? In welk sprookje leef je als je dat hier hardop durft te zeggen? De markt heeft in de afgelopen 20 jaar op publieke taken nergens efficiënt gewerkt. Nergens. Nog niet zo lang geleden hadden we een prijsplafond nodig om de inwoners van ons land nog enigszins te beschermen tegen de grillen van de vrije markt op de energiemarkt. Het is echt werkelijk waar ongelooflijk dat er nog een partij in deze gemeenteraad is die nog in dat totaal achterhaalde idee dat de markt zaken efficiënter kan doen, gelooft. Het is bijna gênant voorzitter. Daarmee sluit ik mijn woordvoering af.

01:06:48

Voorzitter: U begin echt plezier te krijgen in de tweede termijn, zie ik. De heer Jaarsveld heeft toch een interruptie.

01:06:55

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Als u de VVD aanvalt dan kom ik daar liever niet tussen. Gelukkig kreeg ik niet tussentijds het woord. En toch, ik snap de passie waarmee u de markt aanvalt. Ik deel dat tot op zekere hoogte ook wel. Aan de andere kant heeft de VVD natuurlijk ook een punt als ze ergens insinueren dat de overheid ook niet altijd burgers tegen al haar grillen heeft beschermd. Dus ziet u die nuance dan ook?

01:07:24

Voorzitter: De heer Brandenburg.

01:07:25

Daan Brandenburg, SP: Ja, absoluut voorzitter. Dat komt namelijk omdat deze overheid het ook heel moeilijk vindt om dingen nog te doen. En hoe komt dat? Omdat alles verkocht is. De overheid, alles wat wij ooit deden, is aan de markt overgelaten: telefoon, OV, PTT, weet ik veel. Noem het maar op. Het is allemaal in de markt. Iets verkopen, iets afdoen, iets afstoten is heel makkelijk. Iets weer opbouwen, iets weer zelf doen, iets collectief doen, is heel moeilijk. Dat kan een overheid misschien niet meer zo goed, omdat we - en dat is een bewust politiek project geweest - al die zaken aan de markt hebben overgelaten. Dat is aan de burens van de VVD te danken.

01:08:03

Voorzitter: Oké, we gaan verder. Wie kan ik het woord geven? Ik zie de heer Dwarshuis van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

01:08:14

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Voorzitter, dank u wel. Zo gaan die termijnen wat voort en zo dwaalt de discussie volgens mij wat weg van het voorstel, wat misschien ook wel een goed teken is, omdat dan blijkbaar de meeste partijen het eens zijn over het investeren van het geld in het warmtenet. Mijn fractie denkt ook dat het goed is om het warmtenet verder

uit te breiden, om de businesscase steviger te maken. Dat staat dan wel in het voorstel, het totaalrendement van 6%, dat we dat laag houden. Volgens mij op een hele duurzame manier, zowel energetisch als financieel investeren in een publieke energievoorziening. Energie heeft iedereen nodig. Daar moeten we ook collectief voor zorgen. Wij zijn blij met dit voorstel. Ik ben ook blij met de beantwoording, dat we met het waterbedrijf blijven doorwerken, ongeacht hoe we dan precies de financiële verhouding uittekenen. Wij zijn het eens met dit voorstel en ik kijk ook uit naar een discussie over tarieven, vast, variabel. Dat zien we dan bij de notitie. Dat was nu mijn bijdrage. Dank u, voorzitter.

01:09:31

Voorzitter: Dank mevrouw Poelstra-Bos van D66.

01:09:35

Andrea Poelstra-Bos: Ja, dank u wel, voorzitter. Voor de woordvoering ook inderdaad. D66 staat ook positief tegenover de ontwikkelingen bij WarmteStad. Er zijn nog een paar zorgen. Wij maken ons zorgen over het echt duurzaam maken van het warmtenet. We hebben eerder al wat beantwoording daarover gehoord, maar de focus lijkt nu heel erg op de infrastructuur en niet op de duurzame bronnen.

01:09:57

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Voorzitter?

01:09:57

Voorzitter: Ik hoor een vraag. Gaat uw gang.

01:10:01

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Ja, mevrouw Poelstra heeft het over de duurzame bronnen. Volgens mij heeft de wethouder daar net iets over gezegd. Dat we daar een termijn aan gehangen hebben. We worden ook steeds duurzamer. Wat zou D66 nog meer willen zien?

01:10:14

Voorzitter: Mevrouw Poelstra-Bos?

01:10:15

Andrea Poelstra-Bos: Ja, daar kwam ik net op meneer de voorzitter. Dank u. De bronnenstrategie heeft nu warmtelevering met een CO2-reductie van 50%, maar dit zou wat ons betreft 100% duurzame bronnenstrategie moeten zijn. Dus dat moet meer leidend zijn. Dat is ons voorstel. En ten tweede: de focus van de gemeente op WarmteStad, terwijl er nog veel meer moet gebeuren in de energietransitie in de hele gemeente. Zoals: blijven we alleen inzetten op WarmteStad of ontwikkelen we ook alternatieven zoals Groen Gas verder door, zoals Enexis dit weekend bijvoorbeeld aangaf. Kunnen we daar nog wat meer op inzetten? Want ook inwoners van andere wijken moeten weten waar ze aan toe zijn. Nu in de wijken Noordwest, weten heel veel mensen die in een corporatiewoning wonen ook nog niet van: wanneer wordt mijn huis nou verduurzaamd bijvoorbeeld? Ja, zo zit natuurlijk eigenlijk de hele gemeente ervoor. Ik denk dat daar nog wel wat informatieavonden aan gewijd kunnen worden, ook in andere wijken. Ik vind het ook heel goed om te zien, dat de organisatie van WarmteStad steeds robuuster wordt. Dat gaan we zeker nodig hebben de komende decennia, want er is nog veel werk te doen. Ik begon wel even te fronsen bij de

berichten over het mogelijk moeten overnemen van de aandelen van het waterbedrijf. Zorg er dan wel voor dat de expertise daarmee niet verloren gaat, maar is ingebed in de organisatie. Als we het helemaal zelf gaan doen, betekent dat nogal wat voor de investeringen die nu op tafel liggen, met name die van de fase 2b. Ik zou ook WarmteStad willen meegeven om haar klanten, onze inwoners, serieus te nemen en de lijntjes kort te houden. Wij hebben eerder ook al aangegeven, bijvoorbeeld SP, dat dat vertrouwen stevig moet blijven. De gebruikers, die worden al overwegend positiever. Ook bijvoorbeeld in de communicatie omtrent de blokverwarming. Er was echt veel onduidelijkheid. Dus daar mag nog wel wat strakker op geïnformeerd worden. Ook voor wat betreft, wanneer de straten opengaan. Daar kan ik volledig in meegaan, dat dat erg belangrijk is om die op één te zetten. Wat betreft de doorkijk naar fase 2b. Wat betreft het aansluiten van de woningcomplexen, bijvoorbeeld welke gebouwen. Houd ons daar ook op de hoogte. Welke bronnen worden daarvoor gebruikt? Ik denk dat dat de focus moet zijn de komende jaren.

01:12:29

Voorzitter: Dank. Was dit het? Mevrouw Nieuwenhout.

01:12:44

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Hartelijk dank voor het woord. Ik wilde eerst even een stukje uitzoomen. Heel ver uitzoomen, helemaal naar de ruimte. Ik was laatst bij de Wubbo Ockels School en heb mij even verdiept in het gedachtegoed van deze man. Ten eerste: we zijn allemaal astronauten van de planeet aarde. We hebben met elkaar de verantwoordelijkheid om te zorgen dat wij op die planeet kunnen blijven leven. Eén onderdeel daarvan is dat we met elkaar zorgen dat we zo snel mogelijk stoppen met fossiele bronnen om onze auto's mee te laten rijden, maar ook om onze huizen mee te verwarmen. Dus hiermee zetten we daar een stap in de goede richting. Maar hij had nog wat meer gedachtegoed. Het tweede: we kunnen ons niet permitteren om bij de pakken neer te zitten. We hebben een supergrote uitdaging en de uitdaging lijkt elk jaar alleen nog maar groter te worden. Maar dan kunnen we niet zeggen: dan stoppen we maar. We kunnen het, zeker als volksvertegenwoordigers, niet aan onze inwoners uitleggen dat we zeggen: we laten jullie in de kou zitten. Ga zelf maar die energietransitie regelen. Blijf maar blootgesteld aan hoge gasprijzen. Daarom is het heel goed dat wij met WarmteStad echt zorgen dat wij naast de inwoners gaan staan en ze helpen bij deze energietransitie. En ten derde zei hij ook: innoveren is gaaf. Hij had het natuurlijk over allerlei futuristische uitvindingen, zoals een snelbus op de Afsluitdijk en bijzondere waterstofauto's en al dan niet. Maar wat wij doen, is innoveren van beleid. We zijn een voorloper in Nederland op het gebied van innoveren van publieke warmtenetten. Heel veel andere grote warmtenetten die er zijn, zijn private warmtenetten. Wat wij doen, daar kijkt heel het land naar. Ik wil daarbij ook even stilstaan bij wat dingetjes die al eerder in het debat naar voren zijn gekomen. Ten eerste: dat we dus een monopolist in huis hebben en dat dat misschien wel iets engs is. Ik kan mij voorstellen dat dat gevoel leeft onder u, maar ook onder de inwoners. Maar juist omdat wij als gemeente 100% sturing hebben op wat er gebeurt. Dat betekent ook dat wij veel meer kunnen redeneren van: wat vinden onze inwoners het belangrijkste? In andere steden, waar warmtenetten deels in privaat bezit zijn en waar een soort van halve marktwerking bestaat, daar is veel minder sturing. Daar gaat het ook regelmatig mis. Dat hebben we al in meerdere warmtenetten gezien. Dus ik ben blij dat wij echt een publiek bedrijf hebben. Waar we ook

innovatief bezig zijn, is met onze bronnenstrategie. Eerdere warmtenetten die waren vaak gebaseerd op één grote bron, bijvoorbeeld een elektriciteitscentrale of een grote fabriek. Het warmtenet werd een beetje aangelegd om dan die restwarmte kwijt te kunnen. Wij doen het andersom. We beginnen met: we gaan een warmtenet maken en we zoeken verschillende bronnen uit die daarbij passen. Daarbij wil ik ook nog even terugkomen op Student & Stad en hun vragen over de Eemshaven. Je kunt er natuurlijk niks aan doen dat het in het verkiezingsprogramma terecht is gekomen, maar ik zou er toch voor willen pleiten om heel voorzichtig te zijn met het aanleggen van zo'n grote leiding naar de Eemshaven of naar Delfzijl. En waarom? Omdat we ons dan weer meer blootstellen, meer risico lopen om dus afhankelijk te worden van bepaalde marktpartijen. Het is goed dat we dat nu niet zijn en dat we dus verschillende bronnen hebben en modulair denken. Als we in één keer zo'n grote warmtegeleiding aan zouden gaan leggen, dan heb je daar een hele grote investering voor nodig en dan ben je veel afhankelijker van de warmte die daar dan doorheen moet vloeien.

01:16:29

Voorzitter: Oké, u heeft twee vragen. Mevrouw Poelstra-Bos.

01:16:33

Andrea Poelstra-Bos: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik kan daar ook wel deels in meegaan, dat het belangrijk is om heel veel verschillende bronnen te hebben. Daarom pleit ik daarvoor. Maar we zetten nu ook in op de bronnen van de suikerfabriek. Mocht dat nu niet lukken of dat daar bijvoorbeeld iets gebeurt of dat die partij zegt van: we gaan het toch anders inzetten. Dan zouden misschien nog wel drie [onverstaanbaar, 01:16:55] moeten bouwen. Hebben we daar ruimte voor? Wat zou dan de volgende stap zijn?

01:17:00

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

01:17:00

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Nou inderdaad. Dan zou de volgende stap zijn om terug te gaan naar de bronnenstrategie en die misschien te updaten. Misschien dat als we het hebben over echt langere termijn, en daar gaat het hier ook over, op den duur het moratorium op geothermie bijvoorbeeld weer losgelaten wordt. Dat kan ik allemaal nu niet goed beoordelen, maar er zijn heel veel verschillende bronnen in de dichtere nabijheid van de stad, die ook veel warmte kunnen leveren. Dus laten we daar met elkaar op letten.

01:17:30

Voorzitter: De heer Swets wil nog reageren op wat u zonet heeft gezegd.

01:17:34

Daan Swets, Student & Stad: Ja, dank je wel. Ja, als ik mijn voorganger, Stefan Bost, heb begrepen, dan pleiten wij er als partij al enige jaren voor om Eemshaven te gebruiken als aansluiting voor het warmtenet en dat is ook niet één mogelijke bron. Dat bestaat uit een hele industrie die daar zit. Dus dat daar iets van wegvalt of dat je dan te afhankelijk wordt van een enkele partij, daar ben ik niet zo heel bang voor. Maar inderdaad, zoals mevrouw Poelstra-Bos al aangaf: als er nu een andere schakel wegvalt, dan heb je wel gelijk een probleem. Volgens mij is die leveringszekerheid voor de komende 20 jaar ook nog niet gegarandeerd met de bronnen die nu worden gezocht. Dus ik ben dan benieuwd waarom

Eemshaven als te risicovol wordt geschat door GroenLinks terwijl zij eigenlijk zoveel restwarmte over hebben. Dat dat eigenlijk een hele veilige vorm van een energiebron is.

01:18:21

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

01:18:24

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Ja, met het risico een beetje af te dwalen van het onderwerp van vandaag, maar ik denk inderdaad dat er op dit moment veel restwarmte is in Delfzijl. De regels over restwarmte die worden veel strenger de komende tijd, dus per fabriek zal er minder restwarmte zijn. We hebben ook in het verleden gezien dat een industrie waarvan we dachten dat het er altijd zou zijn, zoals de Aldel bijvoorbeeld, die zijn toch al wel vijf keer failliet gegaan de afgelopen tien jaar. Dat kan ook gebeuren met de industrie chemiecluster in Delfzijl. Ik zie over het algemeen een verandering. Groningen - Nederland, dat was natuurlijk 50 jaar lang een plek waar je goedkope energie had. Op dit moment zijn we een stuk duurder qua energie. Ik zie misschien wel dat er meer industrie richting de poolcirkel gaat. Nu dwaal ik wel weer redelijk ver af, maar er zijn allerlei redenen om te geloven dat over decennia - want we hebben het hier makkelijk over drie, vier, vijf decennia - het allemaal niet meer zo is, als dat het nu vandaag is. Dus daar willen we voor waken. Laten we niet te veel inzetten op zo'n warmteleiding omdat dat een zoveel grotere investering is dan sommige andere investeringen.

01:19:37

Voorzitter: Nog een vraag van de heer Heinen van de VVD.

01:19:40

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, voorzitter, het verbaast mij soms hoe GroenLinks over de markt praat. Alsof het een heel eng iets is. Maar wat we gedaan hebben: wij leggen een zonnepark aan, terwijl we ook die leiding naar de Eemshaven hadden kunnen aanleggen. Heel veel warmte, die vervliegt daar gewoon, terwijl we dat hier kunnen gebruiken om onze huizen te verwarmen. Dan hadden we niet zo'n zonnepark nodig gehad. Ik vind dat echt jammer en ik hoop dat GroenLinks dat met mij eens is, maar dat denk ik niet.

01:20:03

Voorzitter: Een korte reactie.

01:20:04

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Nee, dat klopt inderdaad. Daar zijn wij het niet mee eens. Wij denken dat dat zonnepark een goede, belangrijke, duurzame bron is van warmte. Dat kan je niet van alle industrie zeggen. Wat belangrijk is: dat wij veel meer sturing hebben op wat er in onze eigen gemeente gebeurt, dan wat er over de grenzen gebeurt. Dus vandaar. Dan ga ik nu afronden.

01:20:24

Voorzitter: Ja, want u bent heel ver over uw tijd heen.

01:20:28

Ceciel Nieuwenhout, GroenLinks: Ja, dan rond ik heel snel af. Dit is een hele belangrijke keuze. Ik ben trots dat wij met de gemeente deze kant opgaan. Hiermee kunnen wij

duizenden Groningers voorzien van goede, duurzame, betrouwbare en goed geprijsde warmte. Dat is de toekomst.

01:20:46

Voorzitter: Dank u voor uw bijdragen. Dan hebben we nog de Partij voor de Dieren over, Student & Stad en 100 procent. Partij voor de Dieren, de heer Hekkema.

01:20:55

Bart Hekkema, Partij voor de Dieren: Dank, voorzitter. Ik kan eigenlijk heel kort zijn. Ik sluit mij volledig aan bij de woorden van mevrouw Nieuwenhout van GroenLinks. Ik zou het heel interessant vinden om in vervolffinancieringsaanvragen - en de wethouder heeft er al wat over gezegd - inderdaad ook steeds te blijven kijken naar die warmtebronnenstrategie.

01:21:10

Voorzitter: Dank. En het CDA hadden we natuurlijk ook nog over. De heer Swets, Student & Stad.

01:21:17

Daan Swets, Student & Stad: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, nogmaals. Wij zijn dus een enorme voorstander van het warmtenet. Wij zijn ook blij met de voortgang daarvan. Ik ben ook blij, dat de wethouder Eemshaven als mogelijke bron van warmte-energie benoemd en ook zegt dat de bronnenstrategie regelmatig wordt geüdatet. Ik ben heel benieuwd wanneer daar een eventueel vervolg op zou komen en wanneer dat eventueel met de raad gedeeld zou kunnen worden. En nogmaals, de Eemshaven - zoals ik dat in ieder geval van mijn voorganger begreep - produceert op dit moment vijf tot zes keer zoveel restwarmte als dat de hele gemeente Groningen eventueel nodig zou hebben. Dus dat lijkt mij een hele goede bron van restwarmte om daar vandaan te halen. Nogmaals de aanmoediging aan het college om daar ook goed naar te kijken. Dank u wel.

01:22:03

Voorzitter: Dank. Het CDA. De heer Van Jaarsveld voor uw woordvoering.

01:22:10

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Dank, voorzitter. De heer Brandenburg zei net, in reactie op ik meen de VVD, dat je straks een democratische stem hebt over de hoogte van je energierekening. Hoeveel meer controle wil je? En voorzitter, dat is nou precies iets waar ik een beetje bang voor ben. Dat die energieprijzen straks een speelbal worden van de politiek en van eventueel populisme. Een leuke, nieuwe partij die aan het firmament wil komen en zegt: we hebben wel maximumprijzen maar voortaan geen minimum meer, bij wijze van spreken. Want we hebben het - als dit straks onderdeel wordt van de woonlasten of in ieder geval daar sterk op lijkt qua mechanisme - over heel veel meer geld, dan dat we het bijvoorbeeld hebben bij een afvalstoffenheffing. Ik zie links heel veel beweging, dus ik wacht even.

01:23:01

Voorzitter: Ik zag zelf helemaal niks. De ChristenUnie.

01:23:09

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Voorzitter, ik ben toch een beetje teleurgesteld in wat meneer Van Jaarsveld ziet als, ik noem het zelfregulerend vermogen van de politiek. Bent u

het niet met mij eens? We hebben al 100 jaar OZB-belasting en die gaat niet omlaag. Dus in die zin kunnen wij onszelf best goed reguleren. Dat de gemeente niet failliet gaat, als dat uw angst is.

01:23:33

Voorzitter: De heer Van Jaarsveld.

01:23:34

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Ja, de teleurstelling van de ChristenUnie doet mij natuurlijk heel veel pijn als CDA'er. Ik denk dat het punt die ik maak niet zo raar is. Een gemiddelde energierekening, dan heb je het bijvoorbeeld, ik meen vorig jaar en dit jaar toch wel over grofweg € 2.000,- . Dat is natuurlijk best veel. Daarin kan je door te zeggen: bij ons gaat het 10 of 5% naar beneden natuurlijk veel bereiken. Nu ligt er heel veel aandacht op. Het is niet zo dat ik zeg, dat elke partij slecht is of zo. Ik bedoel alleen: we moeten toch wel met elkaar nadenken over dat we het nu over heel veel geld voor heel veel mensen gaan hebben, die ineens bij de woonlasten opkomen. Dat we moeten nadenken of we onszelf inderdaad zo vertrouwen, dat dat bij wijze van spreken geen speelbal gaat worden in campagnes.

01:24:22

Voorzitter: U heeft nog een aanvullende vraag?

01:24:23

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Ja. Ik begrijp dus, dat meneer Van Jaarsveld de OZB blijkbaar toch niet zo heel hoog vindt. Dus dat scheelt dan alweer. Dan hebben we dat weer gecorrigeerd. Maar met die hoge energierekening. U zegt: ja, dat wordt dan een speelbal, maar daar zijn we toch allemaal bij? Dan kunnen mensen toch gewoon op verantwoordelijke partijen als het CDA stemmen?

01:24:44

Voorzitter: De heer Van Jaarsveld.

01:24:44

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Ik weet het niet, misschien spreek ik Spaans per ongeluk of de ChristenUnie wil het niet begrijpen. Ik kan mijzelf herhalen en ik kan het ook niet doen. Daar kies ik dan voor.

01:24:55

Laurent Dwarshuis, ChristenUnie: Nee, maar dan wil ik de vraag wel even herformuleren.

01:24:57

Voorzitter: Voorzitter. Ik geloof dat de heer Van Jaarsveld ook door wil met de woordvoering.

01:25:01

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Ja, voorzitter. Twee andere punten. Het ging net ook even over, ik meen de klantenservice en de snelheid van reageren. Wat mij opviel, want ik dacht: even googelen. We hebben dus een klantenservice. Er stond op: gesloten. Er stond ook op: 24/7 open op de website. We hebben 1,3 sterren op de vijf reviews. Dat vond ik toch een beetje gek. Ik weet niet of de wethouder überhaupt nog een termijn krijgt vandaag of anders misschien op een andere manier nog even achter de schermen zou willen terugkomen. Zijn

daar verbeterpunten of geeft dat een vertekend beeld? Als laatste vroeg ik mij af, GroenLinks heeft denk ik - voor zover ik het als leek heb kunnen volgen - goed uiteengezet hoe dat ook werkt met de bronnen en de warmte en de VVD heeft gepleit voor marktwerking in het stelsel. Ik denk dat, als we straks die leidingen aanleggen en bijvoorbeeld bij pieklocaties voor piekperiodes sparen, je toch op een gegeven moment krijgt dat de restwarmte van bedrijven steeds meer geld waard wordt. Dat als er zo'n fabriek in de buurt staat, je weinig afstand hebt daartoe en dus veel minder verlies lijdt van warmte onderweg. Dat zo'n fabriek of zo'n bedrijf - of neem het voorbeeld van de suikerfabriek van straks - ook denkt: ja, ik kan vragen wat ik wil, want ze hebben het toch wel nodig. Hoe voorkomen we met elkaar dat restwarmte straks gewoon een prachtig middel wordt om heel veel geld aan te verdienen, waardoor die energierekeningen fors gaan stijgen?

01:26:34

Voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Dan hebben we alleen nog Stadspartij 100 procent voor Groningen over. Gaat uw gang. De heer Den Os.

01:26:40

Marcel den Os, Stadspartij 100% voor Groningen: Ja. Wij zijn ook een groot voorstander voor WarmteStad en het vooral ook centraal houden van ontzettend veel energie, die anders weglekt. Ik wil die marktwerking ook zo min mogelijk bij de energie hebben, omdat ik denk dat het zo fundamenteel is voor mensen, dat we moeten zorgen dat het altijd behapbaar blijft. Om het nou volledig zonder enige prikkel naar de bewoners te hebben, dat weet ik ook niet. Dat hoor ik de SP dan een beetje zeggen. Dan denk ik van: moah. We mogen mensen ook wel een beetje bewust laten zijn waar ze mee bezig zijn. Het gaat om veel geld. Het basisidee is goed. We houden het in de gaten.

01:27:17

Voorzitter: Dat roept een vraag op bij de heer Heinen van de VVD.

01:27:20

Eelco Heinen, VVD: Dank, voorzitter. Ja, u bent tegen marktwerking, maar ik heb net als meneer Van Jaarsveld net even de recensies opgezocht en die liegen er echt niet op. Ze zijn verschrikkelijk, zo slecht, ongeorganiseerd, onduidelijk, duur, één ster is voor hen te veel. Dat is een van de negentien reviews die allemaal heel slecht zijn. Bent u het niet met mij eens dat op het moment dat we marktwerking hadden gehad, dat mensen niet hier hun warmte zouden afnemen maar bij een ander bedrijf dat wel goed georganiseerd is, dat wel de service levert, dat wel goedkoper is dan dat gas is?

01:27:54

Voorzitter: Gaat uw gang.

01:27:55

Marcel den Os, Stadspartij 100% voor Groningen: Ik ben een beetje bang, dat als we die marktwerking op WarmteStad loslaten en laten gaan - precies wat de heer Jaarsveld zegt - dat dan die restwarmte gewoon een nieuw businessmodel wordt. Dat ze denken: ja, die gemeente gaat het toch wel doen. Wij gaan aan die gemeente vragen wat we willen. Dus daarom wil ik bij die WarmteStad de marktwerking wel een beetje vandaan houden. Het hoeft voor mij niet 100% weg. Ik vind het best dat de inwoners ook wel bewust mogen zijn

dat als ze de kachel laag houden, dat ze er ook nog wat geld op kunnen besparen. Maar ik wil niet die marktwerking hebben die die grote nutsbedrijven hebben.

01:28:28

Voorzitter: Oké, dat is duidelijk. Was dat ook het eind van uw woordvoering. Heeft u nog een aanvulling? Ja, dat was hem? Dank. Volgens mij zijn we nu rond met het debat in de tweede termijn. Dan wil ik vragen of de wethouder nog een aanvullend of aansluitend woord heeft.

01:28:51

Philip Broeksma, wethouder: Dank u wel voorzitter. Ja, er zijn nog een paar opmerkingen die ik graag nog zou maken. Over de verhouding variabel en vast tarief, moet ik zeggen: voor beide categorieën zijn maximum tarieven. Als het variabele tarief nul is, zou dat kunnen betekenen dat het vaste tarief zo ver omhoog moet, dat je boven de ACM maximum uitkomt. Dan kan het dus niet. Te lage tarieven vaststellen kan ook niet, want dan is de businesscase niet rond. Banken lenen dan geen geld meer. Die willen gewoon hun geld terug. Uiteindelijk zou u dan als gemeente zelf moeten bijbetalen, dus die garanties zijn er. Ik verbaas mij een beetje dat u bang bent voor uzelf, dat u zelf als gemeenteraad tarieven wilt overwegen of wilt opdringen aan WarmteStad. Uiteindelijk, de aandeelhouders bepalen het, maar u bent daar een belangrijke stem in. Dat u zegt: we gaan te lage tarieven vaststellen of te hoge tarieven vaststellen. U bent er als gemeenteraad zelf bij. U zit niet in de bestuurskamer van commerciële partijen. U bent echt aan zet. We hebben capabele en topmensen in dienst, die de tarieven op een goede manier vaststellen met een rendement van slechts 6%. Ik kan u verzekeren dat de commerciële partijen daarvoor niet uit hun bed komen. Die doen dat niet, die willen dubbele cijfers hebben. Dus we hebben een laag tarief. Daarom zijn we ook het goedkoopste warmtenet van Nederland. U heeft dat gewoon zelf in de hand. Dus als u zegt, Partij van het Noorden: niet als een monopolist gedragen. Nou, elke vier jaar zijn er verkiezingen en dan zit hier een andere gemeenteraad of niet. Dus de mensen zelf, onze inwoners, waarvan ik zeg: die moet je niet als klanten zien, maar als inwoners, waar wij een publieke verantwoordelijkheid voor hebben. Daar hebben wij een andere relatie mee dan een commerciële partij met hun klanten. Dat we ons inderdaad niet als een monopolist gedragen, niet als een monopolist kunnen gedragen want elke vier jaar kunnen we naar huis gestuurd worden. VVD suggereert dat er elk jaar maar geld bij moet. Dat is niet zo. Volgend jaar in zwarte cijfers: 6% rendement. Noem het maar niks. Geld lenen kost geld. Dat is een samenvatting van een van de zinnen die u heeft uitgesproken: WarmteStad doet dat. WarmteStad leent bij de waterschapsbanken. Daar lenen ze gewoon geld. Dat is allemaal onderdeel van de businesscase. Klanten betalen aan WarmteStad en zo rolt dat geld. Die businesscase, dat levert dus uiteindelijk een rendement op van 6%. En die zeven miljoen, dan wel veertien miljoen, is geen subsidie. Het is ook geen lening. Het is geld wat je in de Agio stort. Dat betekent dat de aandelen dan ook zeven miljoen en veertien miljoen meer waard worden. Dus WarmteStad is een bedrijf dat gewoon een waarde vertegenwoordigt en als we daar zeven miljoen in stoppen, wordt het bedrijf zeven miljoen meer waard. Omdat wij aandeelhouders zijn, hebben wij dus een bezit wat dan evenredig meer waard geworden is.

01:31:52

Voorzitter: De heer Heinen heeft daar een vraag over.

01:31:54

Eelco Heinen, VVD: Ja. Dank, voorzitter. Ja, dat is mooi dat die aandelen meer waard worden, maar aan wie zou je die aandelen kunnen verkopen?

01:32:02

Philip Broeksma, wethouder: Dat u nou die vraag stelt. Ik ben totaal verbaasd. Ja, ik kan drie grote marktpartijen noemen, die zo'n warmtenet zouden willen hebben. Kant-en-klaar, klanten tevreden. Zo, kom maar door.

01:32:22

Voorzitter: U heeft nog een vraag.

01:32:23

Eelco Heinen, VVD: Ja, voorzitter. Ik hoor net de wethouder zeggen dat marktpartijen daar hun bed niet voor uitkomen. Dus dan is er toch ook geen marktpartij die die aandelen gaat kopen? Ja, dan zijn ze toch niks waard? Of wel?

01:32:36

Philip Broeksma, wethouder: Oké, er is natuurlijk hardware, die ligt in de grond. Er zijn allemaal klanten met een systeem. En wat doen die bedrijven? Die gaan dan het tarief omhoog doen. Die gaan naar het maximum van het ACM, want dan heb je geen 6%, dan heb je inderdaad de 10 of 12% die je graag wilt. Maar omdat wij dat niet doen, betekent dat dat de tarieven van WarmteStad relatief laag zijn. Daarom willen ze het wel kopen, maar niet met onze tarievenstructuur. Dat is nou precies het verschil waar de discussie die we net in de raad hebben gevoerd over gaat.

01:33:06

Voorzitter: Gaat u verder.

01:33:07

Philip Broeksma, wethouder: D66 vraagt: voldoende focus op duurzame bronnen. Dit najaar zitten we op 65% van het aardgas af en in 2030 koersen we op 100%. WarmteStad bestaat 100% uit duurzame, hernieuwbare bronnen. Mocht dat 2029 zijn, dan is het nog beter. U geeft niet alleen aandacht voor wantoestanden. We hebben onlangs met u gesproken in een meningvormende sessie over de hele energie. Straks hebben we het in de jaarrekening en in de voorjaarsnota over energie en hoe we het doen. Het is een totaal complex geheel. We zijn met allerlei dingen bezig. Het is inderdaad met warmtestappen, ook met energie opwekken, ook met de energiearmoede. Het is enorm veel. We hebben 60, 70 mensen hier rondlopen die zich met onze energietransitie bezighouden. Ja, de bronnenstrategie is nog even aan de orde geweest. Daar komen we in ieder geval in 2b op terug. We hebben meer bronnen nodig om die extra duizenden woningen te kunnen verwarmen. Een deel met restwarmte. De restwarmte die nu de lucht in gaat of de Waddenzee ingepompt wordt, dat is een milieuramp op zich. Daar is warmte teveel en wij hebben warmte tekort. Dus dat zou eigenlijk iets moeten zijn, dat dat gratis ter beschikking gesteld wordt. Dat is een voorstel in de wet die er aankomt. Ik vind dat het niet ver genoeg gaat. Ik vind dat bedrijven zouden moeten bijbetalen om restwarmte te mogen afgeven. Maar dat is mijn persoonlijke mening. Als het gaat over de klantenservice, die waardering daarvan is gestegen van een 5,8 naar een 6,6. Tot zover, voorzitter.

01:34:55

Voorzitter: Dank. Ja, we zijn er doorheen. Is er nog een korte opmerking of vraag? De heer Jaarsveld van het CDA.

01:35:02

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Dank, voorzitter. Blijkbaar heeft deze raad extreem veel vertrouwen in zichzelf en de wethouder ook. We zitten er allemaal bij. Het komt wel goed. Net alsof het niet zo is, dat we om de zoveel tijd in verkiezingen een populistische partij zien die uit het niets de grootste wordt. En dan doel ik bijvoorbeeld op de Statenverkiezingen, niet de meeste recente, maar die daarvoor. Ineens uit het niets: Forum voor Democratie bovenaan. Ik kan mij voorstellen dat dat soort partijen ook hierop politieke punten maakt. Sterker nog, ik durf te voorspellen dat in alle verkiezingsprogramma's er ook uitspraken komen te staan over bijvoorbeeld de energieprijzen. Rechtse partijen zeggen: bevries het maar een keer. Het is wel genoeg geweest. Linkse partijen zeggen: tot 120% kan er wel wat af of kwijtgescholden worden. Tot 120% van het bestaansminimum. Dat soort dingen gaan gebeuren. Dat weten we allemaal. En ik zie graag dat we het enigszins begrenzen, hoe erg we dat een politieke speelbal laten worden. Dat is misschien geen vraag, meer een opmerking.

01:36:05

Voorzitter: U had dat punt ook al gemaakt, dus ik wil ook naar een afronding komen voordat hier een heel nieuw debat over ontstaat, terwijl dit al gevoerd is. Maak uw punt maar af.

01:36:15

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Ja, ik was niet per se gerust.

01:36:18

Voorzitter: Helder. Ik zie de heer Swets. Een korte opmerking of vraag nog ter afsluiting.

01:36:25

Daan Swets, Student & Stad: Ja, u moet mij even vergeven. Ik heb dit dossier overgenomen van een collega van mij. Ik had eigenlijk nog gevraagd - of misschien was het niet helemaal duidelijk als vraag overgekomen - wanneer zouden wij als raad geïnformeerd kunnen worden over eventuele updates in de bronnenstrategie, waarin bijvoorbeeld Eemshaven ook wordt meegenomen?

01:36:45

Voorzitter: Dan de heer Brandenburg nog als laatste. U heeft ook nog vragen aan de wethouder of een kleine opmerking?

01:36:51

Daan Brandenburg, SP: Ja, een hele kleine opmerking. Het zou een zegen zijn als de politiek over dat soort relevante dingen zou gaan, als waar de heer Jaarsveld bang voor is.

01:36:57

Voorzitter: Dan is deze discussie afgelopen. Dan vraag ik aan de wethouder om nog de vraag van de heer Swets te beantwoorden.

01:37:07

Philip Broeksma, wethouder: Ja, ik dacht dat ik het gezegd had. Die bronnenstrategie, daar

doelt u op: Eemshaven, de suikerfabriek en andere bronnen. Op het moment dat 2b aan de orde is, op de weg daarnaartoe dan komen wij daar verder op terug.

01:37:21

Voorzitter: Dank. Dan rest mij nog: de VVD overweegt een motie in te dienen? Zijn er nog andere partijen? De PvdA. Heeft u nog een motie of amendement in gedachten?

01:37:38

Izaäk van Jaarsveld, CDA: Nee, ik denk niet dat ik een toestemming had, dus ik denk het niet. Excuses .

01:37:42

Voorzitter: Hartstikke mooi. Dan noteren we dat er een motie van de VVD aankomt. De heer Heinen.

01:37:51

Eelco Heinen, VVD: Dank voorzitter. Ja, tenzij de wethouder dat wil toezeggen natuurlijk. Dan doe ik dat niet.

01:37:57

Voorzitter: Wil de wethouder iets toezeggen? Ik weet zo niet meer uit mijn hoofd waar de motie over ging.

01:38:02

Eelco Heinen, VVD: Over marktwerking.

01:38:04

Voorzitter: Ik betwijfel een toezegging.

01:38:11

Philip Broeksma, wethouder: Ja. U als raad gaat natuurlijk over de meerderheid van de raad. Ik ga hier niks toezeggen over marktwerking. Het tegendeel is het geval. Ja.

01:38:19

Voorzitter: Er komt een motie. Dan zijn we klaar met deze sessie. Ik dank u allemaal hartelijk voor uw komst. Dan zijn we klaar. Prettige avond!